

FESTSKRIFT

UDGIVET AF

KJØBENHAVNS UNIVERSITET

I ANLEDNING AF

HANS MAJESTÆT KONGENS
FØDSELSDAG

DEN 3. JUNI 1909

CARL TORP:
BIDRAG TIL LÆREN
OM BERIGELSESFORBRYDELSERNE

KJØBENHAVN

TRYKT I UNIVERSITETSBOGTRYKKERIET (J. H. SCHULTZ A/S)

1909

INDLEDNING.

Da Ørsted i sin Afhandling: Systematisk Udvikling af Begrebet om Tyveri etc.¹⁾ (1809) forfægtede den Anskuelse, at det ikke hører med til Tyveriets Begreb, at Borttagelsen sker til egen Fordel (*animo lucrificiendi*), kunde han, i alt Fald for saa vidt tysk og nordisk Retsvidenskab angaar, vistnok med Rette udtale²⁾, at han havde alle, saavel vore egne som fremmede Juristers Autoritet imod sig. Naar man imidlertid ogsaa hos nye Forfattere finder Udtalelser, der synes at gaa ud fra, at det stadig er den i Teori og Lovgivning herskende og altovervejende Anskuelse, at Tyveri og visse dermed beslægtede Forbrydelser — Røveri, Afpresning, Bedrageri m. fl. — danne en særegen fra andre Formuekrænkelser skarpt afgrænset Forbrydelsesgruppe, Berigelsesforbrydelserne, hvis Særkende er, at de forudsætte Berigelseshensigt, *animus lucri faciendi*, eller hvorledes man nu nærmere vil bestemme denne Fordring, og som netop af denne Grund undergives og bør undergives en væsentlig anden strafferetlig Behandling end andre Formuekrænkelser, der ikke have den angivne Egenskab³⁾, saa kan denne Opfattelse næppe siges at stemme med de virkelige Forhold. Saa vel for Tyveriets som for nogle af de andre herhen hørende Forbrydelsers Vedkommende har tværtimod, som nærmere nedenfor vil

¹⁾ Jfr. ogsaa A. f. R. III. S. 172 flg. Noten.

²⁾ Ørsted: Systematisk Udvikling af Begrebet om Tyveri S. 53.

³⁾ Jfr. Goos: Spec. Del II S. 284 flg.

blive paavist, ikke blot Retsanvendelsen i en Række Lande med mere eller mindre Støtte i Lovgivningen slaaet den Grundsætning fast, at der ikke kræves Berigelseshensigt eller lignende, men det er ogsaa den i forskellige Landes Retsvidenskab for Tiden herskende Opfattelse, at en saadan Fordring ikke bør stilles ved disse Forbrydelser, og at det derfor overhovedet ikke er systematisk rigtigt at udsondre „Berigelsesforbrydelserne“ som en særskilt fra andre Formuekrænkelser væsentlig forskellig Forbrydelsesgruppe. Ørsted staar saaledes i Nutiden ingeniunde isoleret som Repræsentant for den af ham hævdede Anskuelse.

Den Modsætning, som paa dette Omraade stadig bestaar dels mellem de forskellige positive Lovgivninger — ofte endog indenfor samme Lovgivning, for saa vidt angaar Behandlingen af forskellige beslægtede Forbrydelsesformer — dels mellem de forskellige videnskabelige Opfattelser af dette Spørgsmaal, er ganske vist i Tidens Løb for saa vidt formindsket, som Stridens Omraade gennem Fjernelse af en Række Uklarheder og Misforstaaelser er bleven væsentlig begrænset. Men desuagtet staar her Anskuelse endnu skarpt imod Anskuelse. Og en Løsning af de forskellige her foreliggende Stridsspørgsmaal har ikke blot videnskabelig Interesse, men er ogsaa af afgørende praktisk Betydning. De Forbrydelser, der berøres af dette Spørgsmaal, og som ofte sammenfattes under Betegnelsen „Berigelsesforbrydelser“, spille en saa betydningsfuld Rolle for den samlede Kriminalitet⁴⁾, at det er af største Vigtighed, at den legislative Behandling af dem ikke blot bunder i en rigtig Opfattelse af deres Væsen, men ogsaa gennemfører det valgte Udgangspunkt saa klart og ensartet

⁴⁾ Antallet af de for Tyveri, Hæleri, Røveri, Afpresning, ulovlig Omgang med Hittogods, Bedrageri og svigagtig Fallit (Strfl. §§ 260—63) dømte Forbrydere var i Aarene 1897—1900 8874 og i Aarene 1901—05 11544, medens det samlede Antal for egentlige Forbrydelser domfældte udgjorde henholdsvis 14290 og 18092. For 1906 var Tallene endog 2224 af 3423. De for „Berigelsesforbrydelser“ dømte Forbrydere udgjorde altsaa henholdsvis 62₁₁, 63₂₉ og 67₈₀ pCt. af samtlige for egentlige Forbrydelser domfældte.

som muligt. — Netop paa et Tidspunkt, hvor en gennemgribende Reform af vor Straffelovgivning kan ventes at være forestaaende, turde det da være naturligt at tage visse af de Stridsspørgsmaal, som disse Forbrydelser have givet Anledning til, særlig det ovenfor berørte Grundspørgsmaal, op til fornyet Behandling. Og dette kan saa meget mindre anses for overflødigt, som netop dette Spørgsmaal kun har faaet en meget ufyldstgørende og lidet indgaaende Behandling i den iøvrigt i mange Retninger saa righoldige og udtømmende, retssammenlignende Fremstilling af tysk og fremmed Strafferet, der ved Samarbejde af en Række af Tysklands betydeligste Kriminalister paa det tyske Justitsministeriums Foranstaltning er tilvejebragt som Forarbejde til den forestaaende Reform af den tyske Straffelovgivning⁵⁾.

⁵⁾ Se Vergleichende Darstellung des deutschen und ausländischen Strafrechts. Vorarbeiten zur deutschen Strafrechtsreform. Herausgegeben auf Anregung des deutschen Reichs-Justitsamtes. — Behandlungen af de herhen hørende Forbrydelser findes i Besonderer Teil. VI. S. 1—142, 183—374; VII. S. 65 flg. og S. 405 flg.